

לשוננו לעם

עורכים: שושנה בהט, יוסף עופר, דוד טלשיר

מתוך

כרך מד, תשנ"ג

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

קרא, קראו או קרא/י?

שאלה

פנו אלינו מן המחלקה לאישור ספרי לימוד במשרד החינוך בשאלה הזאת: עניין הפנייה לתלמידים ולמורים הוא בעייתי בימינו. הפנייה בלשון זכר יחיד, כפנייה כללית הן לזכר הן לנקבה, אינה מקובלת היום מבחינה ציבורית. מחבריו של אחד מספרי הלימוד מתעקשים לנקוט לשון פנייה כזאת, ומסרבים לתקנה ללשון רבים (זכר) או לפנייה כפולה לזכר ולנקבה (ביחיד או ברבים). ברצוננו לברר מהו הנוהג הרשמי והמקובל היום, ואם יש לכך תקנה כלשהי.

תשובה

שלוש דרכים משמשות היום.

- א. פנייה בלשון זכר היא דרך המלך בעברית מאז ומעולם. כך למשל הדיבר "כבד את אביך ואת אמך" חל גם על הבנות. זאת יש לזכור: צורת הזכר בעברית אינה מוגבלת רק לציון הזכר. בהיותה הצורה הקצרה והפשוטה היא עשויה לכלול את שני המינים (מעין גוף סתמי), ולכן הפנייה בזכר כוללת גם את הנקבה. בודקי ספרי הלימוד במשרד החינוך אינם רשאים אפוא לכפות על מחברי הספר לשנות ממנהגה של העברית.
- ב. גם השימוש בלשון רבים אפשרי. אך אם מחבר הספר ירצה להבחין, למשל, בין הוראה שעל התלמיד למלאה יחידי ובין הוראה שעל התלמיד למלאה בקבוצה – האם נוכל לגזור עליו שימוש בלשון רבים תמיד?
- ג. יש המשתמשים בצורה כפולה, כגון מהנדס/ת, כתוב/כתבי. דרך זו אינה ראויה בשל סרבולה ובשל הבעיות החמורות בכתוב ובקרי שהיא גוררת עמה. למשל, האם לכתוב השווה/י או השווה/השווי? סמנ/י או סמן/י? או אולי הסבר/הסבירי? ואיך ירוץ הקורא בקריאת טקסט כזה?